

Innspill til Markalovarbeidet fra Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA), Østmarkas Venner (ØV) og Lillomarkas Venner (LV), heretter benevnt som ORGANISASJONENE:

SKOGBRUK OG FRILUFTSLIV I OSLOMARKA

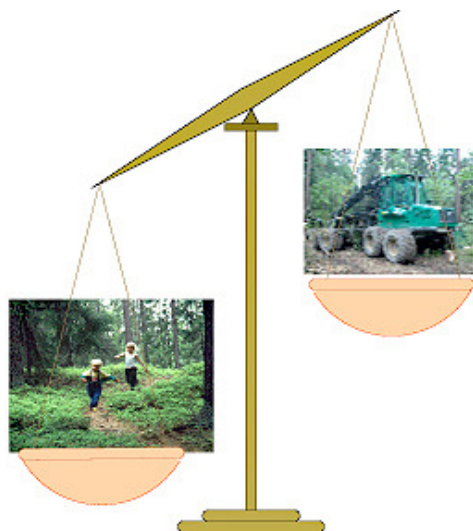
Oslomarka er landets viktigste turområde, men drives skogbruksmessig nesten like intensivt som all annen skog i landet, til tross for 30 år med spesielle restriksjoner. Situasjonen er nå kritisk for de siste restene av den varierte og opplevelsesrike gammelskogen. ORGANISASJONENE krever at skogbruket omfattes av den nye Markaloven, at Marka deles i soner med ulike restriksjoner og at de siste naturskogene gis en ekstra beskyttelse.

ORGANISASJONENE er ikke mot at det drives skogbruk i Marka, men ønsker reguleringer av hvor og hvordan skogbruket skal foregå i landets viktigste friluftslivsområde. Den intensive driften de siste 50 – 60 årene har medført at det nå er så lite igjen av den attraktive gammelskogen at de siste restene må vernes (dette dreier seg i praksis om ca 10-15% totalt, hvorav en god del ligger innenfor de eksisterende verneområdene).

ORGANISASJONENE foreslår at ca 20 % av Marka vernes for biologisk mangfold (sone 1) og/eller friluftsliv (sone 2). I resten av Marka fastsettes plukkhogst/fleralderskogbruk som hovedregelen for skogbruket (sone 3), evt. med adgang for dispensasjon eller fastsettelse av en mindre sone (sone 4) for ordinært skogbruk ("Levende skog"). Organisasjonene forutsetter at plukkhogstsonen blir den mest omfangsrike, all den tid det er friluftslivet som er hovedbegrunnelsen for den nye loven.

Friluftsliv er viktigst i Oslomarka (vedlegg 1)

Marka er turområde for mer enn ¼ av befolkningen, men utgjør ikke mer enn 0,4 % av landets areal. 8 av 10 har brukt Marka det siste året. 1 av 10 bruker den daglig. Helseeffekten av å bevare og skape viktige opplevelsesverdier for friluftslivet er uvurderlig, og overstiger utvilsomt skogbruksverdien. Det er i vedlegget lagt ved et grovt regnestykke som antyder at helseverdien av friluftslivet i Marka alene kan verdsettes til mer enn 12 ganger førstehåndsverdien av tømmeret som hentes ut av Marka. Og da er det sett bort fra alle andre positive verdier og kvaliteter som friluftslivet i Marka bidrar med.

Illustrasjon: Samfunnsverdien av friluftslivet, helse, trivsel, naturbevaring og alle de andre miljøfaktorene i Marka overstiger skogbruksverdiene mange ganger. Vi må derfor få en lov som lar friluftslivets interesser veie tyngst legger grunnlag for en best mulig forvaltning av Markas opplevelsesverdier, som setter friluftsliv og naturvern i høysetet for forvaltningen

Mens presset for utbygging av boliger, industri og infrastruktur hovedsakelig er en trussel mot Markas randsoner, foregår skogbruket over hele arealet, bortsett fra områdene som er vernet som reservater. Det er derfor skogbruket som står for den største påvirkningen av Markas opplevelseskvalitet. Stadig dårligere lønnsomhet i næringen, kombinert med mer effektivt driftsutstyr, har gitt en sterk rasjonalisering og effektivisering. Resultatet har blitt en omfattende og rask avvikling av de gamle, plukkhogde skogene, og at disse er blitt erstattet med ensalder-skog med vesentlig mindre opplevelsesverdi.

ORGANISASJONENE er ikke mot at det drives skogbruk i Marka, men ønsker reguleringer av hvor og hvordan skogbruket skal foregå i landets viktigste friluftslivsområde.

Friluftslivets ønsker og behov (Vedlegg 2, 7 og 8)

ORGANISASJONENE ønsker et skogbruk i Marka basert på plukkhogstprinsippet, dvs. at det bevares en aldersvariasjon som omfatter alle naturlige trealdre (fra 0 – ca 300 år) innen hvert enkelt delområde, i motsetning til dagens praksis, som medfører likealdret skog i avgrensede bestand, der skogen aldri får bli gammel (hogges når den er mellom 60 og 120 år, avhengig av treslag og bonitet).

Friluftslivets ønsker og funn gjennom forskningen samsvarer bra med hvordan skogen bør drives for å gi de beste opplevelsene for turfolket:

- Skogen må få bli gammel
- En del skog må bevares urørt
- Variasjon i skogens vertikale og horisontale struktur er viktig
- Ta vare på det spesielle, på stiene og på vassdragene

Ved å satse på plukkhogst og sikre en aldersvariasjon innen naturens grenser, ivaretas mange av de kvalitetene friluftslivet ønsker.

I vedleggene finnes en gjennomgang og oppsummering av sentrale konklusjoner fra en rekke forskningsdisipliner om betydningen av naturopplevelse og forholdet skogbruk – naturopplevelse - friluftsliv. Videre er det gitt en oppsummering av de kriteriene som er benyttet av Naturvernforbundet i deres registrering av "Markas siste eventyrskoger", som gir en utdypning av punktlista over.

Skogbruket i Marka (Vedlegg 3 og 4)

Situasjonen for de siste varierte, plukkhogde gammelskogene er kritisk. Disse opplevelsesmessig mest verdifulle skogene er sterkt redusert og fragmentert, og utgjør nå bare mellom 10 og 15% av den produktive skogen i Marka, inkludert skogen i verneområdene.

Til tross for at friluftsliv, naturopplevelse og helse er Markas viktigste ressurs, drives skogbruket i Marka like intensivt som i resten av landet. Marka utgjør ca 2% av den produktive skogen i landet. Ca 3% av tilveksten foregår her. Hogsten utgjorde på 70-tallet 4,5% av den samlede avvirkningen i norske skoger, nyere tall finnes ikke.

Oslomarka har hatt egne skogbruksforskrifter i 30 år, likevel er skogtilstanden ikke vesentlig forskjellig fra øvrige by- og tettstedsnære skoger, eller fra landets skoger generelt.

Registreringene fra Marka i forbindelse med MDs "Flerbruksplan" viser at det allerede i 1973 var minst 64 % av arealet som var omformet fra en naturlignende, plukkhogd skog til ensaldret bestand, tilpasset bestandsskogbrukets tenkning.

I de 33 årene som er gått siden, er ytterligere 21% av den gjenværende naturlige skogen blitt avvirket og innlemmet i ensaldersskogen, slik at det nå kun er mellom 10 og 15 % av den gamle, plukkhogde skogen igjen. Det er helt nødvendig med tiltak for å sikre disse områdene mot videre omforming, og for å vri hogstene over på den allerede omformede og ensaldrede skogen.

Vi har et valg! (Vedlegg 5 og 6)

Ut fra et opplevelsesperspektiv på skogbruket, finnes det to hovedtyper skogbruk: Metoder som opprettholder et kontinuerlig og variert skogbilde over tid, med en fleraldret skogstruktur (plukkhogst, gjennomhogst, bledningshogst, "KONTUS" etc.), og metoder som skaper ensaldret skog og grunnlag for industrielt skogbruk på sammenhengende områder (bestand), der hele bestandet kan forvaltes likt når den nye generasjonen av trær først er etablert (flatehogst, skjermstilling, frørestilling, kanthogst, småflatehogst etc.). For enkelthets skyld kan vi kalle dem fleralderskogbruk/plukkhogst og ensaldersskogbruk.

ORGANISASJONENE mener at fleraldersskogbruket/plukkhogst gir en vesentlig bedre rekreasjonsskog enn ensaldersskogbruket, og tar til orde for at fleraldersskogbruk utvikles til å bli det dominerende skogbruksregimet i hele eller en betydelig del av Marka.

ORGANISASJONENE mener at vi både kan og må endre skogforvaltningen og -driften i Marka. Fleraldersskogbruket er et reelt alternativ som, i tillegg til å være optimalt for friluftsliv og naturopplevelser, også er bra for naturvern hensyn og kan gi en meget høy kvalitet på trevirket som produseres der. I tillegg medfører kontinuerlig skogdekke at det store lageret av CO₂ som er bundet i skogsjorda ikke slippes løs, slik det skjer ved flatehogst. Nyere forskning viser at fleraldersskogbruk kan drives med like god som eller bedre lønnsomhet enn flatehogst, der skogen ligger til rette for disse hogstformene. ORGANISASJONENE krever at plukkhogst gjeninnføres i hele eller det meste av Marka. For å få dette til, må de siste restene av naturskogene (plukkhogd eller fleraldret skog med innslag av gamle trær) bevares, og det må iverksettes tiltak og innføres regler som sikrer at tynningshogstene i den ensaldrede skogen muliggjør plukkhogst ved framtidige avvirkninger.

Forslag

ORGANISASJONENE foreslår

- a) At 10% av Marka vernes av hensyn til biologisk mangfold (sone 1),
- b) At 10% av Marka vernes av hensyn til friluftsliv (sone 2),
- c) At plukkhogst/fleraldersskogbruk fastsettes som hovedregelen for skogbruket i resten av Marka (sone 3), evt. med adgang for dispensasjon eller fastsettelse av en mindre sone (sone 4) for ordinært skogbruk ("Levende skog"). Dersom en slik sone er aktuelt forutsetter vi at all skogsdrift stanses dersom det er fare for terrengskader, og at flatestørrelsen holdes innenfor dagens regler i Markaforskriften. For hele Marka ansees veinettet ferdig utbygd.
- d) De siste, gjenværende naturskogene må naturlig inngå i den vernede delen av skogen. For å forhindre ødeleggelse av disse, og i påvente av at loven og mer detaljerte forskrifter utarbeides, ønskes følgende formulering inntatt i lovteksten, og/eller innarbeidet i de Rikspolitiske bestemmelsene som skal utarbeides. (jfr. OOFs lovforslag av 21.02.2007):
"Eksisterende naturskog i Marka skal ikke avvirknes uten en konsekvensutredning. Med naturskog menes her plukkhogd eller fleraldret skog med innslag av gamle trær, eller skog med gjennomsnittlig trealder over 120 år." Dette dreier seg i praksis om ca 10-15% totalt, hvorav en god del ligger innenfor de eksisterende verneområdene.

Sone 1. Vernet for biologisk mangfold

Tillatte tiltak: Kun tiltak som fremmer de biologiske verneverdiene, etter samråd med fagbiologer..

Omfang: Ca 10% av Marka

Omfatter: Dagens reservater, nye reservater (flere frivillig verneforslag er varslet), nøkkelbiotoper og restaureringsbiotoper (Levende skog pålegger 5% ”biologisk viktige områder”). Sonen må fange opp de biologisk beste områdene. Dette forutsetter biologiske registreringer av hele Marka, i tillegg til/i stedet for skogbrukets egen registrering ”MiS”.

Sone 2. Vernet for friluftsliv

Tillatte tiltak: Kun tiltak som forbedrer opplevelsesverdiene, etter samråd med Markaorganisasjonene.

Omfang: 10% av Marka.

Omfatter: Markas siste eventyrskoger, spesielt viktige nærområder/hundremeters-skoger, randsoner langs vassdragene, øyer, halvøyer, skrinne toppområder.

Sone 3. ”Bevaringsskoger”

Tiltak: Kun plukkhogst og skjøtselstiltak som preparerer ensaldret skog for plukkhogst. En god del av trærne skal få bli biologisk gamle. Områdene skal ha et vedvarende, flersjiktet skogbilde med betydelige innslag av biologisk gamle trær

Omfang: Hele eller det meste av Marka utenom sone 1 og 2.

Omfatter: Følgende må i alle fall inngå: Landskapsvernområdene, nærområder (de som ikke er vernet), brede randsoner langs stiene, større områder rundt plasser og setrer, buffersoner utenfor reservatene, og områder som kan utvikle seg til eventyrskog eller andre spesielle kvaliteter hvis de skjøttes varsomt.

Sone 4. Ordinært skogbruk

Tiltak: Skogbruk etter ”Levende skog”-standarden, men med pålegg om beskyttelsestiltak av jordbakken ved kjøring, i form av kvistmatter, kjørelemmer, duk og masse eller andre tiltak som aktivt og sikkert forhindrer kjørespor.

Omfang: Områder som får dispensasjon, alternativt en mindre sone i Marka

Omfatter: Områder som har liten bruk og små kvaliteter for friluftsliv, og som ikke inngår i noen av de andre sonene.

Med vennlig hilsen
på vegne av Østmarkas Venner, Lillomarkas Venner og
Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

Gjermund Andersen
daglig leder i NOA

Vedlegg

1. *Friluftsliv er viktigst i Oslomarka*
2. *Friluftslivets ønsker og behov*
3. *Skogbruket i Marka- status*
4. *To hovedformer for skogsdrift*
5. *Fleralderskogbruk i praksis*
6. *Vi har et valg. Illustrasjon*
7. *Konklusjoner vedr. naturopplevelser fra en rekke fagdisipliner*
8. *Kriterier benyttet i registreringene av "Markas siste eventyrskoger"*